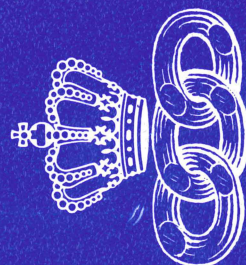

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID DE PRINS DER NEDERLANDEN

” GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN
HEN, DIE THUIS BLEVEN. EN MIJ ”

KONINGIN WILHELMINA

december 1979.
Eerste jaargang nr. 4.

ERE-VOORZITTER

Mr H.P. Linthorst Homan
Groteweg 123
Wapenveld
Tel. 05206 - 8748

ORGANISATIE

VOORZITTER

Dr M.S. Kamminga
Wilhelminalaan 3
Wassenaar
Tel. 01751 - 79712

SECRETARIS

Mr H.I. Borel Rinkes
Hanedoestraat 57
Den Haag
Tel. 070 - 240447

PENNINGMEESTER

Fred. M. Beukers
Vredenhofweg 56
Rotterdam
Tel. 010 - 129922

SOCIALE AANGELEGENHEDEN

S.G. Timmers Verhoeven
Zeildijk 31
Hulst (Z. Vl.)
Tel. 01140 - 3493

b.g.g. Mevr. den Hamer-Viehoff
Tel. 070 - 558928

REDACTIE : G.A. den Ouden
S.M. Hugo van Gijnweg 125
Dordrecht
Tel. 078 - 170398

Het volgende nummer verschijnt in de maand maart 1980.
Gaarne de hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 maart 1980.

VOORSPOEDIG,
EN GEZOND
GELUKKIG

1980

VAN DE VOORZITTER

Het jaar 1979 is bijna ten einde en het nieuwe 1980 heeft zich al aangemeld in de planning van de activiteiten van onze Stichting.

Terugblikken is aan het einde van het jaar een usance die altijd aan de Voorzitter wordt toegeschoven.

Wij Engelandvaarders zijn geen echte terugblikkers. Zo zijn we nu eenmaal niet en vooruit kijken ligt meer in onze aard. Dat hebben we bewezen. Toch heeft het zin om als Voorzitter van het Genootschap aan het einde van het verenigingsjaar de activiteiten nog eens de revue te laten passeren. Dat brengt dan (even maar) in herinnering wat we zoal hebben gedaan en bereikt en hieruit voortvloeiend wat we in het komende jaar zullen gaan aanpakken. Alles op een rijtje zetten zou te ver voeren en dus beperk ik mij tot een aantal opvallende en voor ons Genootschap uitermate nuttige zaken. De vele uren "Bestuursvergaderen" laat ik dan maar rusten want dit soort activiteiten zijn inherent aan de functie.

Om te beginnen zijn we gelukkig met ons periodiek dat per kwartaal is verschenen. Ik ben van mening dat het nog lang niet is zoals we dit zouden wensen, maar uit de reacties die we uit binnen- en buitenland ontvangen, blijkt dat het begin goed was en waard om op de ingeslagen weg voort te gaan. De binding der leden onderling is uitermate belangrijk en kan op deze wijze zo goed mogelijk worden onderhouden. Uiteraard zal de inhoud (volume-matig) zijn gebonden aan de ons ter beschikking staande financiën, maar we zullen ons best doen door zuinig beheer dit initiatief te continueren, in ieder geval te bestendigen.

De onthulling van de gedenksteen van Koningin Wilhelmina in de Grote Kerk te Delft door het Koninklijk Echtpaar en de daarop volgende receptie, vind ik een feit dat het memoreren alleszins rechtvaardigt. Een dergelijke deelname van leden en genodigden aan een gedragen plichtigheid als deze, mogen wij zeer wel in dankbaarheid en gepaste trots herinneren.

Het jaarlijks defilé ter gelegenheid van H.M.'s verjaardag is een aangelegenheid die ik U voor het komende jaar zeker kan aanbevelen. In een representatie van het Nederlandse Volk zoals daar in Soestdijk, behoren wij zeker thuis. De deelnemers van toen hadden e.e.a. (zo is mij verzekerd) niet gaarne gemist.

Onze jaarlijkse reunie te Apeldoorn was opnieuw een prettige gelegenheid elkaar weer eens te ontmoeten en ik ben dan ook van mening dat deze samenkomst de moeite waard is en zeker de aandacht van meerdere leden verdient.

De regionale samenkomsten vinden steeds meer plaats en ook hiervan denk ik dat uitbreiding een nuttige zaak zou zijn. Ik neem dan ook de vrijheid, leden in de diverse regio's op te roepen, zich eens de moeite te geven ook eens zo'n samenkomst te organiseren. Indien nodig, zal het Dagelijks Bestuur gaarne bereid zijn hierbij steun te verlenen.

Onze sociale commissie heeft dit jaar op volle toeren gewerkt en waarachtig veel bereikt. In deze editie vindt U hiervan enige voorbeelden. Er valt op dit terrein nog veel te doen, maar ik ben ervan overtuigd, dat bij de huidige samenstel-

ling en met dit elan nog veel bereikt kan worden.

Vanaf deze plaats wil ik allen (zonder uitzondering) die op de één of andere manier aan onze organisatie hebben meegewerkt, hartelijk danken.

Ik wens U allen een voorspoedig, gezond en gelukkig 1980.

De Voorzitter
MENNO KAMMINGA

DE PENNINGEN

Nu het eind van het kalenderjaar weer voor ons staat, zal de Penningmeester van Uw Genootschap gaarne Uw jaarlijkse bijdrage innen. Een acceptgiro/stortingskaart is daartoe bijgevoegd.

Van dit formulier kunt U gebruik maken om Uw bijdrage over te maken of artikelen uit onze souvenirwinkel te bestellen.

Met Uw vrijwillige bijdrage stelt U het Genootschap in staat, hier en daar een klein helpend handje te bieden, de communicatie met elkaar via dit periodiek in stand te houden (eventueel te verbeteren) en eventuele tekorten van evenementen te dekken.

Gaven wij andere jaren als richtcijfer aan een bedrag van f 25,--, nu zouden wij aan degenen die het zich kunnen veroorloven willen vragen om vanaf f 35,-- te gaan denken.

In onze "winkel" hebben wij nog een aantal artikelen in voorraad. Inclusief toezending zijn hiervoor de prijzen:

dassen	f 12,50	chokers	f 17,50
insignes	f 32,--	tegels	f 35,--

Correspondentie c.q. Kerst/Nieuwjaarskaarten, inclusief inlegvel en enveloppen per minimaal 50 stuks (of een veelvoud) binnen de Benelux:

50 stuks f 22,50 - 100 stuks f 42,50 - 150 stuks f 62,50 - 200 stuks f 80,--.

Voor het "overige" buitenland moeten frankeerkosten worden betaald, die door ons moeilijk tevoren zijn op te geven, temeer waar de tijd ontbreekt per zeepost te verzenden. Bij bestelling uit dat "overige" buitenland gelieve U 10% aan het te betalen bedrag bij te voegen.

Voor dit alles kunt U de bijgevoegde kaart gebruiken. U kunt vanzelfsprekend ook gewoon overmaken via Uw bank of girorekening.

Gebruikt U de kaart, dan gaarne getypt of in blokletters Uw naam - adres - woonplaats (postcode) en bestemming van het bedrag.

Voor de goede orde:

Ons gironummer is 359500 Penningmeester Stichting Genootschap Engelandvaarders te Rotterdam.

Ons banknummer is 54 55 46 826 t.n.v. enzovoorts.

Uw penningmeester zal U zeer erkentelijk zijn voor een spoedige reactie c.q. storting en wenst U allen een voorspoedig en gelukkig 1980.

IN MEMORIAM I

Wij ontvingen bericht dat deze zomer is overleden Mevr. Th. Zeylemaker - van Oostveen te Breda.

Voor de meesten van ons was zij bekend als Thea en voor sommigen onder de Engelandvaarders als Teuntje.

Velen hebben aan haar een dankbare herinnering omdat zij samen met anderen zoals Doortje, Kaatje en Ellis de gastvrijheid van Oranjestad verzorgde. Zij was met haar warm en spontaan karakter voor iederéén steun en een trouwe vriendin.

IN MEMORIAM II

Wij ontvingen bericht dat na langdurige ziekte is overleden de Heer J.F. Lathouwers te Amsterdam.

Oud verzetsdeelnemer en Engelandvaarder.

Geboren 12 februari 1920.

Overleden 18 november 1979.

WIJ STELLEN U VOOR

Lambertus Rotgans

Geboren te Rotterdam op 25 december 1920.

Tot in het jaar 1972 van beroep Horeca-exploitant.

Nu 100% invalide en levend van een pensioen van de Stichting 1940-45.

Bronzen Leeuw toegekend voor krijgsverrichtingen in 1940.

Sommige mensen kunnen die oorlog met alles wat eraan vastzit maar niet vergeten en het verhaal van onze vriend Rotgans zou zonder enige overdrijving kunnen heten "Een man die niet vergeten kan"

Ik ben altijd al een eigenwijze kikker geweest, want toen ik in de eerste klas van wat toen de Mulo heette, eens woorden (en erger) kreeg met de leraar

Duits, liep ik weg.

Ik was door het dolle heen en in een impuls meldde ik mij op het kantoor van de Holland-Amerika Lijn en verbond mij voor dienst op hun schepen.

Vier jaar heb ik op alle mogelijke tobben gevaren (Statendam-Volendam-Veen-dam-Rotterdam) en heb ik alle mogelijke continenten, landen en havens bezocht.

In die tijd leerde ik het vak dat ik in de bedrijven van mijn vader (die be-zat 5 horecabedrijven in Rotterdam) persé niet wilde leren.

Ik hield er ook Malaria aan over. Vorige week nog had ik een behoorlijke aan-val en het schijnt dat men van die beroerde ziekte nooit meer goed afkomt.

Toen ik van het varen genoeg had, heb ik door bemiddeling van mijn vader, verdere ervaring kunnen opdoen in Engeland en Zwitserland. Toen ik in april 1939 eindelijk zover was dat ik wel eens vakantie wilde, en daarna bij vader in de zaak, was dit niet meer nodig, want mijn oproep voor militaire dienst lag al op mij te wachten. 22 R.I. was mijn bestemming. In mei 1940 lagen we met een paar honderd man en één Vickers op het vliegveld Ockenburg (bij Den Haag). De moffen hebben Ockenburg niet kunnen krijgen maar dit ging wel ten koste van heel was gesneuvelden aan onze zijde. We kwamen met een restant van 20 man echter nooit tot kapitulatie.

Hitler haalde een stomme streek uit toen hij het Nederlandse leger na enige weken naar huis liet gaan, want het duurde maar heel kort of het verzet ging zijn kop opsteken. En dat was een kolfje naar mijn hand. Ik zat er dan ook gauw al tot mijn nek toe in. Natuurlijk kon dit niet eindeloos doorgaan en waren de moffen na niet al te lange tijd op ons spoor. Toen de bom barstte, en het "Geuzen"-verzet praktisch werd opgerold, was ik met een opdracht in Frankrijk (met mijn broer). Teruggaan was er toen niet meer bij. Dus heb toen geprobeerd mij in Frankrijk een poosje zo nuttig mogelijk te maken. Op den duur ging dat ook niet meer en ben ik op weg gegaan naar Engeland. Zoals velen hebben meege-maakt, was Spanje een bijna niet te nemen hindernis. Ik heb dan ook alle bekende kampen en gevangnissen van binnen meegemaakt. Uiteindelijk ben ik (en nog een groepje) door bemiddeling van de Zwitserse consulaire dienst vrij gekomen en waren we dra op weg via Madrid, Lissabon en Gibraltar naar Engeland. Natuurlijk Patriotic School (1½ maand), die de zaak kennelijk niet erg vertrouwden. Die lui wisten veel, maar met mij en mijn broer waren ze toch goed in de war.

Een neef van mij in Nederland met dezelfde naam gaf hand en spandiensten aan de Duitsers en wij werden daarvoor aangezien. Enfin, alles kwam goed en uiteindelijk kwik ik in opleiding bij de Para's, maar gedurende de training door ongelukken afgekeurd. Bij de volgende invasie en veldtocht werden wij toegevoegd aan de Prinses Ire-ne Brigade. Ik heb toen wel het één en ander meegemaakt en misschien is dat alles wel de oorzaak dat ik er nu zo aan toe ben. Ik kan het allemaal maar niet vergeten en al dat geklets van psychiaters en therapeuten heeft mij niet het min-ste geholpen. Alleen Dr. Hers weet waarover hij praat en dan gaat het weer een tijdje goed. Moet je zien wat een medicijnen ik nodig heb. (Er gaat een kastje open en een enorme verzameling potten en dozen wordt met bijna enige trots ge-toond).

In 1946 ben ik de dienst uitgegaan en met mijn vader begonnen opnieuw een be-staan op te bouwen in de horeca-sector. In 1956 ben ik getrouwd en moesten we met ons allen keihard werken om de 5 zaken te runnen. Mijn vader stierf in 1971 en door oorzaken die ik hier niet kan en wil vertellen ging het toen snel berg-afwaarts. Ik ben er in 1972 dan ook uitgestapt en om eerlijk de waarheid te zeg-gen, toen ging het ook eigenlijk al niet meer. Maar je ziet, ik leef nog steeds.

Al pratend komen de krantenknipsels, de foto's, vaantjes, schildjes, alles militaire herinneringen, onstuitbaar naar voren en worden herdenkingen en

parades uit het verleden nostalgisch gememoreerd. En elke keer dat uit de (te) comfortabele bank moet worden overeind gekomen, gaat dat met moeite en is duidelijk te zien dat de paraopleiding een keer fout is gegaan en er met de rug kennelijk iets ernstig mis is. Vóór het afscheid nemen moet eerst nog worden kennis genomen van een kleine expositie van militaire herinneringszaken boven zijn bed.

Men is wel vergeten aan deze doordouwer het Kruis van Verdienste uit te rei-ken.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN

Naar aanleiding van het vergaderingsbesluit van de Sociale Commissie d.d. 13 oktober jl. volgt onderstaand :

MEER INFORMATIE OVER BUITENGEWOON PENSIOEN (hierna te noemen B.P.)

Wet Buitengewoon Pensioen 1940-1945.

Deze wet is van toepassing op personen, die gedurende de 2e Wereldoorlog aan het verzet hebben deelgenomen en die tengevolge van hun verzets-activiteiten in meerdere of mindere mate psychisch en/of fysiek invalide zijn geworden. Behalve het verzets-element is er tevens een aspect waarbij de invaliditeit het gevolg is van genoemde verzets-activiteiten. Bij de medische beoordeling van dit causaal verband, wordt de omgekeerde bewijslast toegepast, d.w.z. dat de overheid de genoemde beoordeling niet mag weerleggen. De invaliditeit wordt uiteindelijk als tijdelijk of blijvend beoordeeld en in een percentage uitgedrukt.

Mede gebaseerd op andere factoren, zoals eigen inkomen, AOW, WAO, andere pen-sioenen, wordt het pensioen berekend. Aangezien de Wet B.P. dateert van 22 au-gustus 1947 wordt de grondslag derhalve vermenigvuldigd met een coëfficiënt en zodoende op het huidige niveau gebracht. Het pensioen is waardevast.

Na vele gesprekken heeft het Engelandvaarders-bestuur bereikt dat ook het ENGELANDVAARDERSCHAP als verzets-activiteit is erkend. Als gevolg hiervan kwam tot stand het KONINKLIJK BESLUIT no. 422 van 8 juli 1978, dat bij de Staats-drukkerij verkrijgbaar is. Hiervan is op pagina 15 in no. 2 van "De Schakel" een korte weergave vermeld. Aan dit besluit is een nota van toelichting toegevoegd.

Van de ca. 20 bekende aanvragen in 1978/1979 zijn er thans 12 definitief toegelend. Daarvan zijn er enige op 100%, andere op 60 en 30% blijvend vastgesteld. Wanneer men een beschikking ontvangt waarvan de toekenning "voorlopig" is (maximaal is dat 5 jaar), betekent zulks voor de aanvrager t.z.t. een herkeuring. Bij een blijvende toekenning, maar voor minder dan 100%, kan de aanvrager om een herkeuring verzoeken, waarbij een hoger invaliditeits-percentage of een blijvende toekenning wordt beoogd. Uiteraard indien zijn of haar gezondheid achteruit gaat. Wanneer men in de toekenning een fout ontdekt in de grondslag (wel eens ontstaan door gewijzigde omstandigheden), dan dient men een herziening aan te vragen.

Indien men een afwijzende beschikking ontvangt, dient men binnen drie maanden in beroep te gaan. Bij een herhaalde afwijzing is er dan altijd nog de Hoge Raad van Beroep.

Verder werden van voornoemde 20 aanvragen er 4 afgewezen en zijn er, voor zover ons bekend, nog 4 in behandeling.

Enige praktische wenken :

- De datum van aanvraag (of zelfs van de eerste brief om formulieren) is tevens de aanvangsdatum van het pensioen (met terugwerkende kracht).
- De duurtijd van de aanvraag varieert van 1 tot 2 jaar of meer bij bijv. moeilijk door de Stichting 1940-1945 na te trekken aanvullende gegevens.
- De Stichting 1940-1945 doet het voorbereidende werk, geeft advies bij het dossier dat naar de BPR gaat; de BPR bepaalt de categorie (b.v. verzet) medische raad BPR bepaalt het invaliditeitspercentage.
- Het is zeer raadzaam om de aanvraagformulieren zo nauwkeurig mogelijk in te vullen, bij voorkeur niet op één dag, maar stap voor stap. Telkens produceren nieuwe herinneringen en invullen de verdere gegevens.
- Gezorgd moet worden voor met de hand door derden geschreven en getekende verklaringen, en dat zo mogelijk betreffende alle belangrijke feiten in het verhaal van de aanvrager (of aanvraagster uiteraard).
- Bewaar van alle aanvraagdocumenten een fotocopie voor het eigen archief, liefst 2, stuur nooit originelen van getuigeverklaringen mede, maar fotocopieën daarvan.
- Heel belangrijk zijn de eigen huisarts - én de specialist (en) -. Deze moeten bekend zijn met dit soort aanvragen en met dit soort van problemen, b.v. van : spanningen, vroegtijdige vermindering van fightingspirit, nachtmerries, huilbuien, vroegtijdig ouder worden, agressie door ergernissen. Men moet zich vooral niet schamen al deze aspecten bij de medici en/of in de aanvraag of bij de gesprekken te vermelden. Desnoods kan men zich laten bijstaan door de echtgenote (echtgenoot), door verwanten of door een goede vriend. Echter comediespelen is er niet bij, dat hebben de medici zo door.
- Ook al brengt een aanvraag - wegens te hoog eigen inkomen enz. - geen extra uitkering tot stand, dan nog is een aanvraag verantwoord indien U voelt dat het niet meer zo best zit, én dat later de grens is bereikt van het niet meer aan te kunnen in combinatie met een financiële tekortkoming.

Tenslotte een greep uit de hoofdkenmerken van de verzetswet :

- Grondslag is bepaald door levenspeil (jaarinkomsten) in het peiljaar.
 - De gehuwde invalide vrouw heeft als verzetsdeelnemer een eigen recht op pensioen.
 - De wet B.P. regelt tevens een pensioen aan de nagelaten betrekkingen zoals de weduwe, wezen en ouders en schoonouders; weduwepensioen is 65% van de pensioengrondslag bij causaal overlijden, en bij niet causaal overlijden indien de deelnemer reeds tenminste 60% invalide was.
 - De Nederlandse nationaliteit is niet vereist.
 - Het B.P. is welvaartsvast.
 - De minimum en maximum pensioengrondslagen waren in 1947 resp. f 2.700,-- tot f 9.000,-- per jaar, in 1975 resp. f 18.549,-- tot f 61.830,-- per jaar. Thans zijn deze bedragen weer wat hoger.
 - Behalve dat de invaliditeitspercentages op deze bedragen worden toegepast, worden er diverse kortingen afgetrokken, t.w. onder meer :
 - . arbeidsinkomen : 70% voorzover B.P. + inkomsten de grondslag overschrijden
 - . vermogensinkomsten : f 500,-- per jaar vrij, de rest voor 100%
 - . AOW en AWW : 75% voorzover B.P. + deze inkomsten de grondslag overschrijden
 - . Pensioenen/uitkeringen : ontleend aan hetzelfde feit : 100 %
 - Bepaalde medische kosten worden vergoed
 - De wet kent geen anti-hardheidsbepaling
- Tot zover voorlopig de WET B.P., wij kennen ook nog de Wet Uitkering Vervolgden, de Algemene Bijstandswet, enz. enz. Maar daarover t.z.t. meer.

S.G. Timmers Verhoeven

Het bovenstaande is een samenvatting van een zeer complexe materie. Wij plaatsen e.e.a. dan ook onder voorbehoud van eventuele tussentijdse wijzigingen.

Redactie.

Van onze sociale commissie ontvingen wij een bijdrage van Dr. M.L. Parren, waarin deze beperkt ingaat op het idee van de vorming van zelfhulpgroepen. De sociale commissie vindt het idee alleszins aanvaardbaar en meent dat er "onder ons" velen zullen zijn die de gestelde adviezen nuttig zullen kunnen gebruiken.

Over zelfhulpgroepen
Rapportje voor de "Schakel"

Inleiding

Nu ook in Nederland zo langzamerhand de grenzen van de mogelijkheden van de professionele hulpverlening (artsen, maatschappelijke werkers enz.) in zicht komen, wordt naarstig gezocht naar andere hulpbronnen. Hiertoe behoort met name de zelfhulpgroep, een idee afkomstig uit de U.S.A.

Definitie

Dit zijn vrijwillige kleine groepjes, waarin men elkaar helpt een bepaald doel te verwezenlijken.

De groepjes bestaan meestal uit leeftijdsgenoten met een gezamenlijke behoefte, handicap of levensprobleem. Er wordt geprobeerd dat uit de weg te ruimen via persoonlijke of maatschappelijke veranderingen, welke niet via de gebruikelijke kanalen bereikt kunnen worden. Professionele hulp wordt slechts gebruikt in het kader van een groter doel. De nadruk ligt op zeer directe contacten tussen de leden onderling en een erg grote persoonlijke verantwoordelijkheid ten aanzien van de andere groepsleden.

Een hele mond vol. In de praktijk ?

- men heeft een probleem, waarvoor langs professionele weg geen oplossing te vinden is,
- men zoekt lotgenoten om door onderling overleg het probleem te klaren: de zelfhulpgroep.
- deskundigen zijn uit den boze en zij assisteren hoogstens bij het opzoeken van lotgenoten.
- de grootte van de groep moet zich beperken tot 12 à 14 leden.
- om het haantjes/hennetjes gedoe te omzeilen, zijn ze unisex.
- bij elke bijeenkomst is er weer een andere gespreksleider, want het moet geen vereniging worden.
- na oplossing van het probleem verdwijnt de groep. De beste groepen werken anoniem.

Dit zijn ruwweg de voornaamste grondregels. Verdere uitwerking is interessant, maar nu niet relevant.

Als voorbeelden in Nederland zijn te noemen :

- vermageringsgroepen - hoge bloeddrukklanten - vrouwen in de overgang - borst-amputaties - gelaryngectomeerden - rouwgroepen - kind en ziekenhuis - Harry Baconclub - anonieme alcoholisten - flikkers en gezondheidszorg etc.

Vraag : is dit alles voor ons van belang ?

Een zekere rol lijkt hier mogelijk, zeker als coördinator, maar het oordeel is aan U.

Nederlandse literatuur :

- "Zelfhulp" P. van Harberden en R. Lafaille. Uitgave VUGA 1978.
- "Zelfhulpgroepen" Ivan Wollfers. Uitgave Bart Bakker 1978.

M.L. Parren
Enschede, augustus 1979.

Het was een schitterend kleurenspeel. Een diep groene hemel welfde over fluweelachtig beboste lage bergtoppen, aan onze linkerkant geflankeerd door een helderwitte bergketen. Geheel rechts stond een majestueuze piek met hoekige lijnen in scherp reliëf afstekend en rustend op een brede basis.

Dat was mijn indruk 35 jaar geleden, en nu in 1979 op dezelfde plek op de Col du Portet d'Aspet waar destijds een Duitse patrouille ons te grazen had genomen, ontplooidde zich voor ons hetzelfde panorama.

Niets scheen er veranderd te zijn, hetzelfde mooie weer, de helderheid, de hier en daar in het landschap gestrooide berghutjes - de "cabanes" - waren er ook nog.

Er waren echter 2 grote verschillen, nu was er geen gevaar, én er lag geen meters hoge sneeuw.

Ook hier was het klimaat aan het veranderen, milder gedurende het gehele jaar. Blijkbaar deed de natuur hier ook mee aan het wilde genivelleer van de mensheid van vandaag.

Vanuit Collioure waren we op een soort van nostalgische tour naar ons escapadegebied in het midden van de Pyreneën in de département de l'Ariège gegaan, naar die plaatsen dus, waar wij 35 jaar geleden onze stevige uitgebreide vierdaagse hebben gehouden. En vriezen dat het toen deed.

Ik mag wel zeggen dat dit bezoek een hele aparte belevenis was. Door de mensen - die ons destijds hebben geholpen - werden we op een grandioze wijze ontvangen. Daarover straks meer.

Ik vermoed nl. dat velen onder ons Engelandvaarders een dergelijke confrontatie met dat verleden doelbewust hebben gezocht, terwijl anderen daarvan afzagen (the matter was closed), waarbij weer anderen spelen met de gedachte om één en ander nog eens terug te zien.

Ik geloof dat de mate van deze nostalgie weer afhangt van de reden van je vertrek van destijds, én van hetgeen je hebt meegemaakt onderweg. Voor de één was het vertrek bittere noodzaak, voor de ander woog het avontuur wat zwaarder. Bij de één verliep de tocht redelijk gladjes, maar anderen zigzagden door bezet Frankrijk, alsof ze wilden nachecken of hun Michelinkaarten wel in orde waren. Het merkwaardige doet zich bij mij voor, dat ik nu mijn verhaal over mijn escapades van destijds op een rustige manier kwijt kan, terwijl ik vroeger dat eigenlijk niet prettig vond. Ik ben van mening, dat het voor velen goed zou zijn om - indien dat materieel mogelijk is - de confrontatie met vroeger te ondergaan. Je kunt er m.i. psychisch sterker door worden. Ik spreek dan uiteraard niet over die gevallen die veel erger hebben ondergaan, dat is mij bespaard gebleven.

Maar terug naar mijn reisverhaaltje. Mijn reisgenote en ik werden op de meest hartelijke wijze ontvangen door enige bewoners die nu nog in leven waren. Ik spreek hier van enige mensen in een plaatsje van slechts driehonderd zielen, verzameld in drie gehuchtjes bij elkaar "Autrèche" (of au trois villages), waar we destijds na een hopeloos gedwaal in de sneeuw werden opgevangen. Zij wisten zich alles nog precies te herinneren. De overval op 6 februari 1944 door een Duitse patrouille op de cabane bij de d'Aspet, waar we met zo'n 40 man na een lange tocht door de sneeuw aan het uitrusten waren. Enigen waren ontsnapt, en wij tweeën, gidsloos, zijn op eigen houtje naar het zuiden gaan stappen, en verdwaalden onherroepelijk uitgeput in het hoge gebergte. Ook de Duitse bezetters wisten maar al te goed dat enkelen er tussen uit waren geglipt.

Na een nachtmerrie van zoeken en dwalen, klimmen en glijden, moeten wij met bevroren poten beneden in het dal onder een boom in slaap zijn gevallen, zo vertelde men ons daar nu. Men heeft gezien dat er een paar herdershonden aan ons hebben geroken, maar omdat we stil sliepen, kuierden zij terug naar hun bazen in het huis aan de overkant van de weg. Die bazen waren een aantal militairen van een onderdeel van de aldaar gestationeerde Duitse permanente patrouille. En, die waren of weg, of sliepen ook nog. Toen wij - Gijs en ik - wakker werden, wilde ik ook nog aankloppen aan dat huis, maar Gijs, die duidelijk een ingeving kreeg, hield mij daar driftig vanaf.

Wij vielen de volgende boerderij binnen, en nu 35 jaar later stond ik daar met dezelfde mensen te praten. Ik beseftte wat een enorme zwijn we destijds hebben gehad en welk risico de dorpelingen toen hebben gelopen, door ons een 3-tal weken op te nemen. De Duitsers wisten maar al te goed dat er onderduikers waren opgenomen. Niemand heeft echter zijn mond voorbijgepraat of zich door nervositeit verraden. Ik beseftte nu ook, dat dit voorval en het verstoppen van een paar verdwaalde Hollanders voor hen toen geen alledaagse kwestie was. Gedurende de gehele bezetting was dit niet voorgekomen in Autrèche (Baordubuc in het locale dialect). Het had voor de dorpsbewoners van catastrophale aard kunnen zijn indien wij waren ontdekt.

En nu 35 jaar later, hebben wij begrepen welke waardevolle vriendschap er kan bestaan in deze wereld. Langer dan was gepland toefden wij in dat grensgebied, werden her en der op een geweldige manier onthaald. Van alles vertelden zij ons, alles werd uit de doeken gedaan, ook het verraad, ook de feiten, dat er ook daar nog van die verraders er beter van geworden zijn, en als welgedane figuren nog in leven zijn. Angsthalve werden toch nog geen namen genoemd, wel feiten. Dat alles gaf mij een dieper inzicht van wat er destijds gebeurd is.

Maar boven alles staat, dat ik in Autrèche een paar geweldige vrienden heb teruggevonden, die reeds lang - en vermoedelijk door hun harde leven daar in de woestenij van tosh een lieflijk landschap, hebben leren leven met deze wetenschap.

Zij vroegen ons vooral weer eens terug te komen. En dat zal ik doen, wis en waarachtig.

têvê, 28 juni 1979.

Bart Bredero vertelt een spannend verhaal

Onopgesmukt, doch spannend vertelt B. Bredero, die thans in Willemstad woont, in zijn boekje "De Grote Oversteek" zijn verhaal. Zijn wil Nederland te verlaten, zijn reizen door Frankrijk en Spanje, zijn contact met de Nederlandse consul en het vervolgverhaal over het zo veel vlottere onderhoud met de Engelse consul in Spanje, zijn natte oversteek van Algeciras naar Gibraltar en tenslotte, in sobere bewoordingen over de ontvangst van een groep Engelandvaarders door wijlen H.M. Koningin Wilhelmina.

Hetgeen wij in de jaren 1940-1945 wel hoorden fluisteren, hetgeen wij ook na de oorlog vernamen als het ging om het optreden van Nederlandse consuls en bij gezantschappen betrokken leiders, komt in dit kleine boekje duidelijk aan de orde. Het verblijf van Bart Bredero in de gevangenis in Spanje, zijn ontmoeting met Spaans spoorwegpersoneel, zijn gesprekken met allerlei Spanjaarden, al deze dingen komen naar voren.

Het geheel is een verhaal, het leest ook als een verhaal, doch een verhaal zo gegrepen uit de barre werkelijkheid.

Wat waren de Nederlanders, ook de Nederlanders op officiële posten, dikwijls slecht op de hoogte. Wat deden zij weinig om het stuk verzet dat in het trekken door België, Frankrijk, Spanje en Portugal of Zwitserland aan de orde kwam en duidelijke vormen kreeg tot een sterke kracht ook op dit terrein van het verzet te maken. Hoe moesten onze jongens - precies als in de jaren 1940-1945 jonge illegalen wel moesten vernemen - het horen dat zij onverstandig waren. Dat zij beter naar Nederland konden teruggaan.

Bart Bredero trok weg. Hij reisde klandestien. Hij verbleef in verscheidene plaatsen met groot gevaar en vond zijn overnachting onder grote moeilijkheden doch hij deed het alles tot hij eindelijk zwemmend het bij Gibraltar liggende schip bereikte.

Het boekje, ook in Nederland verkrijgbaar, is een uitgave van Drukkerij Montero Curacao N.A. Deze "vertelling uit de tweede wereldoorlog" is waard gelezen te worden en lieden van de geestelijke weerbaarheid kunnen hieruit verstaan dat op het terrein van het geestelijke verzet door Nederland nog heel wat moet worden geleerd en gedaan.

De Vierkante Maan

In de winter van 1941-1942 probeerde een afgezant van de landelijke verzetsgroep de O.D. uit Scheveningen naar Engeland over te steken. De lang verwachte boot kwam niet opdagen, maar wie wel verschenen waren de Duitsers, die het hele gezelschap Engelandvaarders arresteerden met uitzondering van de 21-jarige afgezant en diens kamaraad Peter Tazelaar, die hij het leven redde.

In SOLDAAT VAN ORANJE van Erik Hazelhoof Roelfzema komt deze ijskoude strand-episode al uitgebreid ter sprake. Nu vertelt GERARD DOGGER (59) de toenmalige contactman van de O.D. en feitelijk de leider van deze organisatie, hetzelfde verhaal gezien door de ogen van de verkleumde wachtenden.

Hij doet dat in zijn fascinerende oorlogsherinneringen "DE VIERKANTE MAAN", waarin hij zijn ontsnapingsreis door Europa en zijn merkwaardige Londense jaren be-

schrijft, die zo hoopvol begonnen met een audiëntie bij koningin Wilhelmina, die meteen werd gevolgd door een hoogst onaangename ontmoeting met zijn hoogste chef.

Dogger heeft het uiteraard over zijn ontmoetingen met Prins Bernhard en Minister-President Gerbrandy en ook over de Britse geheime dienst, wrijvingen en onderlinge ruzies. In Nederland hadden de Duitsers een beloning van vijfduizend gulden op zijn hoofd gezet. In Londen kreeg hij na verloop van tijd geen poot meer aan de grond voor zijn plannen met de O.D. voor na de bevrijding.

Dat kwam omdat uit Nederland was bericht dat die O.D. van Dogger maar een nutteloze organisatie was. Aan het waarheidsgehalte van deze boodschap is nooit getwijfeld.

Pas toen het ENGELANDSPIEL was afgelopen, besepte men dat Dogger door de Duitsers buiten spel was gezet. Het heeft wel aan hem geknaagd. Toen hij op non-actief was gesteld, zocht hij zijn toevlucht bij drank en vrouwen. Gelukkig werd hij na enige tijd bij nieuwe acties betrokken, en bijzonder fortuinlijk was, dat hij niet naar bezet Nederland is teruggekeerd, want daar zou hij zijn opgepakt zodra hij was aangekomen.

In 1952 werd Dogger onderscheiden met de Militaire Willemsorde. Hij ging na de oorlog in zaken en woonde in Indonesië, Afrika en Amerika. Als "aide" van Prins Bernhard kwam hij tegen het einde van de oorlog in bevrijd België aan.

DE VIERKANTE MAAN verscheen zojuist, voorzien van een aanbevelend voorwoord van Prins Bernhard.

EEN ZOT VERHAAL

In slierten trokken de herfstwolken - verlicht door een heldere volle maan - langs de nachtelijke hemel. Telkens weer verdween de maan voor een poosje achter zo'n sliert, en kwam zij even later in volle helderheid weer te voorschijn. De oude met goud- en beeldhouwwerken versierde middeleeuwse gebouwen kwamen dan ineens vanuit de duisternis in volle pracht naar voren.

We waren diep onder de indruk van de grote tegenstelling van dat moment. Wij vergaten even de oorlog en waanden ons temidden van een groot middeleeuws steekspel, met edelen en hun elegant geklede bourgondische vrouwen.

Kooplui frequenteerden de staminese, schildknepen verzorgden de zware ros-sinanten van hun geharnaste meesters, en aan de ene kant van het grote plein waren grote baldakijnen opgesteld, met versierde balkons. Wat een kleuren en wat een veelsoortigheid van draperiën en sierlijk geklede edelvrouwen die met spanning de steekspelen van hun helden afwachtten.

Wij stonden op de Grand'place in Brussel, herfst 1942, we waren met zijn viëren, jongelui die zojuist afscheid hadden genomen van een toch nog gezellige avond ergens aan huis met andere vrienden en vriendinnen.

Het was de diepe donkerte van een verduisterde stad, die ons beklemde toen wij vertrokken, sluipend door de nauwe kronkelende straatjes van een totaal leeg aandoende binnenstad, waar alleen de geesten woonden.

Het was bovendien avondklok, en die was reeds sinds uren ingegaan, maar we hadden een goed geoefend gehoor, en ... we hadden onze schoenen in onze handen. Op je sokken had je altijd nog een voorsprong op de zware-met-ijzer beslagen korte laarzen van de een of andere moffenpatrouille. Dit hadden wij geleerd van onze niet lang geleden ontsnapte vriend uit Nederland. Daar was de bezetting veel gevaarlijker, de ervaring van het verweer wellicht beter, en door de vorm van het landschap ook anders.

Daar verdween de maan weer, en hoorden wij het wapengekletter van de geharnaste figuren, zo meenden wij. Wij schrokken, want het klonk iets anders, en plotseling waren wij terug in de hedendaagse werkelijkheid. Profiterend van de eveneens plotseling duisternis, renden wij weg op onze sokken, ver weg van de ijzere laarzen, en daar stonden wij in een portiekje, afwachting met ingehouden adem. Weggedrukt zo diep mogelijk, de één gehurkt, de anderen plat tegen de deur.

Gelukkig ging alles goed, en na een poosje ging ieder zijns weegs, met diepe dank, aan onze sokken, de wolken en aan het beetje alcohol eerder op de avond, wat ons vliegensvlug heeft doen rennen.

Uren later thuis, zat ik moe en wat verdrietig op mijn bed, wat mat peinzend over deze rare wereld, met mijn hoofd op mijn handen steunend naar het vloerkleed te staren.

Wat een bedonderde wereld, hoe moet dat nu verder. Ergens is dat vloerkleed ook niet in orde, raar die zwarte en bruine kleuren.

Langzaam kwam ik er achter, het waren mijn schoenen, de ene bruin en de andere zwart van kleur. Natuurlijk, in de haast in dat portiekje zijn ze per ongeluk verwisseld. Ik dacht al wat klemde die linker.

De ene schoen kwam notabene helemaal uit Holland. Het verhaal gaat dat de respectievelijke schoenen hun rechtmatige eigenaar een jaar later in Engeland weer hebben teruggevonden.

En zo zie je maar weer, zo had iedere Engelandvaarder zijn eigen reden of initiatief om destijds naar Engeland te gaan, maar wél met dat bekende gemeenschappelijke doel.

Het is daarom denk ik dat een definitie van "wat is eigenlijk een Engelandvaarder", eigenlijk niet zo gemakkelijk is.

Maar ja, dit is eigenlijk ook een zot verhaal.

Tévé.

N.a.v. het artikel in het september nummer ontvingen wij van L. Pot te Was-senaar hierop een aanvulling.
Wij zijn de Heer Pot hiervoor erkentelijk en laten onderstaand zijn artikel volgen.

Door verschillende omstandigheden was het optreden van de Nederlandse In-lichtingen Diensten in de jaren 1940, 1941 en 1942 verre van succesvol. De verschillende diensten volgden elkaar op zonder dat deze iets van betekenis tot stand wisten te brengen.

Vanaf het moment dat de toenmalige Majoor Somer in 1943 tot Hoofd van Bureau Inlichtingen werd benoemd kwam daar een aanzienlijke verbetering in. Zonder te veel in details te willen treden, kunnen enige markante aspecten vermeld wor-den waardoor deze duidelijke vooruitgang tot stand kwam.

Kol.Somer had een niet aflatende fighting spirit om van het Bureau Inlichtingen een eenheid te maken, die werkte op alle gebieden waarover de regering geïnfor-meerd wilde worden.

Om het contact met bezet gebied tot stand te brengen en vervolgens zo lang mo-gelijk te onderhouden, ging hij uit van een aantal belangrijke maar dikwijls on-voldoende begrepen principes als voorzichtige selectie van toekomstige agenten gevolgd door een zorgvuldige opleiding. De grootste voorzichtigheid in het contact met de uitgezonden agenten beschouwde hij als een absolute noodzaak om op ver-antwoorde wijze te kunnen werken. Hierdoor slaagde hij er in een dienst op te bouwen die er in slaagde om de Nederlandse regering en de geallieerden op zeer uiteenlopende gebieden juist en snel te informeren. Ook besteedde hij veel aan-dacht om in Lissabon, Madrid en Stockholm vooruitgeschoven posten van het Bureau • Inlichtingen te vestigen die aanzienlijk bijdroegen tot het vlot doorstromen van berichten en personen naar Engeland. Voor vele Engelandvaarders betekende het werk van het Bureau Inlichtingen in deze plaatsen een onmisbare steun.

Dat Kol. Somer in zijn doelgericht streven naar eenheid in het inlichtingenwerk vaak in conflict kwam met organisaties en personen die dit streven in de weg ston-den, was onvermijdelijk. In dit conflict stond altijd het doel primair.

Bij het onderhouden van contact met de illegaliteit in Nederland heeft Kol. Somer een zeer grote rol gespeeld. De illegaliteit en de Engelandvaarders zijn hem veel dank verschuldigd voor de wijze waarop hij deze uitermate moeilijke taak heeft vervuld.

